

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ดำเนินการวิจัยโดยวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับประชาชนที่เข้ามาปฏิบัติธรรม ในโครงการเนกขัมมะปฏิบัติธรรมในวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิตเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวน ๔๐๐ คน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับโดยการหาค่าความถี่ และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ใช้ค่า Independent-Samples (t-test) และ One-Way Anova (F- test) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการสำรวจผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๔๐๐ คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๔ ส่วนใหญ่มีอายุ ๖๑ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๕๐ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๐๐ ประกอบอาชีพเกษตรกรหรือรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๕๐ มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๒๕ และมีสถานภาพโสดมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๔๖.๐๐

๕.๑.๒ ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการสำรวจผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๔๐๐ คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าปฏิบัติธรรมที่วัดใกล้บ้านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๗๕ การเข้าร่วมปฏิบัติธรรมต่อเดือน คือไม่เคยปฏิบัติธรรมเลย คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๐๐ มีสาเหตุของการเข้าร่วมปฏิบัติธรรมมาจากสมัครใจ คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๗๕ และเคยรับการฝึกปฏิบัติธรรมมาจากวัด คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๐๐

๕.๑.๓ ความพึงพอใจต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

จากการสำรวจผู้ตอบแบบสอบถาม ๔๐๐ คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านวิชาการ ด้านสถานที่ ด้านสวัสดิการ ด้านประชาสัมพันธ์ ด้านบุคลากร และด้านภูมิทัศน์ ตามลำดับ

๕.๑.๔ ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ พบว่า เพศ อายุ อาชีพ การศึกษาและรายได้ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕.๒ การอภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยมีประชาชนที่เข้ามาปฏิบัติธรรม ในโครงการเนกขัมมะปฏิบัติธรรมในวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิตเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวน ๔๐๐ คน โดยมีความคิดเห็นต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ในด้านต่างๆ คือ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านประชาสัมพันธ์ ด้านสวัสดิการ ด้านสถานที่ และด้านภูมิทัศน์ ผลการศึกษานำสู่การอภิปรายผล ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.06$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านวิชาการ ด้านสถานที่ ด้านสวัสดิการ ด้านประชาสัมพันธ์ ด้านบุคลากร และด้านภูมิทัศน์ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ พระครูวรชิตปัญญานุโยค (บุญเรือง รวีวิโส) ได้วิจัยเรื่อง พระสอนศีลธรรมมีความคิดเห็นต่อบทบาทพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน

จังหวัดราชบุรี ในบทบาทด้านการให้คำแนะนำปรึกษา และบทบาทด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ๑) ด้านความรับผิดชอบ ๒) ด้านความเสียสละ ๓) ด้านความมีระเบียบวินัย ๔) ด้านความซื่อสัตย์ ๕) ด้านความกตัญญูกตเวที ๖) ด้านความประหยัด และ ๗) ด้านความเมตตากรุณา^๑ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านวิชาการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีพึงพอใจต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ด้านวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีเอกสารประกอบการปฏิบัติธรรมผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ เทศนา อบรม บรรยาย โดยใช้เทคนิคไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก และมีใบเกียรตินิยมมอบให้หลังเข้าปฏิบัติธรรมผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหากาฬ คุณงกโร ได้ศึกษาเรื่อง "ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมจริยธรรมแก่เยาวชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี" พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ ๑๗ ปี มีระดับการศึกษา ม.๖/ปวช. ที่เยาวชนเคยเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์คือ ด้านกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา จำนวนร้อยละของเยาวชนที่เคยเข้ารับการอบรมตามบทบาทของพระสงฆ์ ด้านกิจกรรมทางพระพุทธศาสนามากที่สุด และความถี่ในการทำกิจกรรมมีจำนวน ๕-๑๐ ครั้งต่อปี ความคิดเห็นของกลุ่มเยาวชนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการอบรมทางจริยธรรม คือ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการเผยแพร่ธรรม ด้านการให้การศึกษา ด้านการให้ความรู้ด้านการปกครอง และด้านสาธารณูปโภคและระบบนิเวศ พบว่า กลุ่มเยาวชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการอบรมทางจริยธรรม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ด้านบุคลากร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีพึงพอใจต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ด้านบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีวิทยากรพิเศษบรรยายวิชาการกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ วิทยากรมีทั้งนันทนาการและวิชาการกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากเช่นกัน และมีพระวิปัสสนาจารย์มีความรู้ความสามารถ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย ซึ่งสอดคล้องกับ นางจิตติมา เสนาไชย ได้ศึกษาเรื่อง "บทบาทวัดในการส่งเสริมสุขภาพชุมชน: กรณีศึกษาวัดพระธาตุดอยสะเก็ดจังหวัดเชียงใหม่" พบว่า ปัจจัยทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณมีความสัมพันธ์กับบทบาทของวัด

^๑ พระครูวรปัญญาโนโยค (บุญเรือง รวโรโส), ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมจริยธรรมของโรงเรียนปริยัติรังสรรค์อำเภอมะนัง จังหวัดเพชรบุรี ๑, วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

พระธาตุคุดยสะเกิดในการส่งเสริมสุขภาพชุมชน เรียงตามลำดับ คือ บทบาทในการส่งเสริมสุขภาพจิต วิญญาณ บทบาทในการส่งเสริมสุขภาพสังคม บทบาทในการส่งเสริมสุขภาพจิต และบทบาทในการส่งเสริมสุขภาพกาย^๒

ด้านประชาสัมพันธ์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีพึงพอใจต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ด้านประชาสัมพันธ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการแจ้งข่าวประชาสัมพันธ์ วัน เวลา การปฏิบัติธรรม อย่างชัดเจน ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ มีเอกสารแจ้งระเบียบการ ต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก และมีการประชาสัมพันธ์แจ้งการปฏิบัติธรรมทางสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย ซึ่งสอดคล้องกับพระปลัดสามารถ ธมฺมธโร (ชีวะพุกฤษ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระอุบาลีคุณูปมาจารย์(ปัญญา อินฺทปญฺโญ)" พบว่า กระบวนการประชาสัมพันธ์มี ๔ ขั้นตอนหลักคือ การวิจัยหรือหาข้อมูลการวางแผน การติดต่อสื่อสาร และการประเมิน ขั้นตอนการติดต่อสื่อสารแบ่งเป็น ๔ องค์ประกอบย่อยคือ ผู้ส่งสาร ตัวสาร ช่องทางและผู้รับสารสิ่งสำคัญในการประชาสัมพันธ์เผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ได้ผลคือ การมีคุณสมบัติของนักประชาสัมพันธ์เผยแผ่ที่ดี เช่น มีพรหมวิหารธรรม มีความรู้ความสามารถ มีความประพฤติดี และมีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นต้น คุณสมบัติส่วนตัวของพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ ท่านเป็นพระสงฆ์ที่มีความเป็นอยู่อย่างสมถะเรียบง่าย เป็นที่เคารพนับถือของพุทธศาสนิกชนในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เป็นพระนักพัฒนาที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นพระนักเสียสละผู้มีเมตตาธรรมสูง เป็นพระนักการศึกษาที่มองการณ์ไกล ตลอดถึงเป็นพระอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่รักและตระหนักในคุณค่าของธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง^๓

ด้านสวัสดิการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีพึงพอใจต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ด้านสวัสดิการโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการจัดเตรียมอาหาร และน้ำดื่ม สำหรับผู้เข้าปฏิบัติธรรมอย่างเพียงพอ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก

^๒ นางจิตติมา เสนาไชย, "บทบาทวัดในการส่งเสริมสุขภาพชุมชน: กรณีศึกษาวัดพระธาตุคุดยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่", วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^๓ พระปลัดสามารถ ธมฺมธโร (ชีวะพุกฤษ), "บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ปัญญา อินฺทปญฺโญ), วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

รองลงมาคือ มีเครื่องนอน (ที่นอน หมอน มุ้ง ผ้าห่ม) อำนวยความสะดวก ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากและมีيارรักษาโรค ไว้อย่างเพียงพอต่อผู้เข้าปฏิบัติธรรมกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย ซึ่งสอดคล้องกับ ชำเลียง วุฒิจันทร์ ได้กล่าวไว้ว่า การบริการและสวัสดิการ การบริการและสวัสดิการต่างๆ ในโรงเรียนต้องเพียงพอและมีความสมดุลกัน เช่น ห้องน้ำ ห้องพยาบาล อาหาร น้ำดื่ม ตลอดจนการบริการด้านอื่นๆ เช่น การกีฬา ที่พักผ่อน ห้องประชุม เป็นต้น

ด้านสถานที่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีพึงพอใจต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ด้านสถานที่โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สถานที่เงียบสงบ ปราศจากเสียงรบกวนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ สถานที่ปฏิบัติธรรมแยกเป็นสัดส่วนได้อย่างเหมาะสมกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน และห้องน้ำ ห้องสุขา เพียงพอต่อการปฏิบัติธรรม ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย ซึ่งสอดคล้องกับ นางจิตติมา เสนาไชย ได้ศึกษาเรื่อง "บทบาทวัดในการส่งเสริมสุขภาพชุมชน: กรณีศึกษาวัดพระธาตุดอยสะเก็ดจังหวัดเชียงใหม่" พบว่า ปัจจัยทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณมีความสัมพันธ์กับบทบาทของวัดพระธาตุดอยสะเก็ดในการส่งเสริมสุขภาพชุมชน เรียงตามลำดับ คือ บทบาทในการส่งเสริมสุขภาพจิตวิญญาณ บทบาทในการส่งเสริมสุขภาพสังคม บทบาทในการส่งเสริมสุขภาพจิต และบทบาทในการส่งเสริมสุขภาพกาย^๔ และยังสอดคล้องกับ พระสมคิด ศรีบุรมณ์ ศึกษาวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของพระสงฆ์ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น" จากผลการวิจัยพบว่า ๑) ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของพระสงฆ์ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการพัฒนา จิตใจ ด้านสาธารณูปการ ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม และด้านการส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ได้แก่ ตำแหน่งภายในวัด อายุ ระยะเวลาที่บวช ระดับการศึกษาทางธรรม ระดับการศึกษาทางบาลี และระดับการศึกษาทางโลก โดยมีค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ๒) บทบาทของพระสงฆ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พระสงฆ์มีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ด้านสาธารณสงเคราะห์ ด้านการพัฒนาจิตใจ ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม และด้านการศึกษาสงเคราะห์ ๓) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของพระสงฆ์เกี่ยวกับบทบาทที่

^๔ นางจิตติมา เสนาไชย, "บทบาทวัดในการส่งเสริมสุขภาพชุมชน: กรณีศึกษาวัดพระธาตุดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่", วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาชุมชน มีดังนี้ ๓.๑) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ พระสงฆ์ควรได้รับการสนับสนุน ในการ เข้าร่วมจัดการศึกษาตามสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน รวมถึงตัวพระสงฆ์เองก็ควรแสวงหาความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม เพื่อจะได้มีความรู้รอบร้อมสั่งสอนประชาชนได้ ๓.๒) ด้านการสาธิตสงเคราะห์ พระสงฆ์ควรจะไปมีส่วนร่วมในชุมชนให้มาก และควรจัดสถานที่วัดให้เป็น ศูนย์กลางของชุมชน ๓.๓) ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม พระสงฆ์จะต้องทำหน้าที่ในการศึกษาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาให้เข้าใจ แล้วสามารถนำเอาหลักธรรมเหล่านั้นออกเผยแผ่ ให้แก่ประชาชน ได้เข้าใจและปฏิบัติตามได้ ๓.๔) ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม พระสงฆ์จะต้องทำความเข้าใจและเห็นความสำคัญของศิลปวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นของท้องถิ่น หรือของชาติ และควรพยายามอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม รวมถึงปลูกฝังให้เยาวชนได้ศึกษาและสืบทอดต่อไป ๓.๕) ด้านการพัฒนาจิตใจ พระสงฆ์ควรหาวิธีชักชวนให้ประชาชนได้เห็นความสำคัญในด้านจิตใจ และควรจัดสถานที่ภายในวัดให้ร่มรื่น เหมาะแก่การปฏิบัติจิตภาวนาของ ประชาชนผู้เข้ามาสู่บริเวณวัด^๕

ด้านปฏิคม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีพึงพอใจต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ด้านปฏิคมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลความเรียบร้อยตลอดเวลา กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ มีเจ้าหน้าที่ คณะกรรมการอำนวยความสะดวกทุกกิจกรรมกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากเช่นกัน และมีคณะกรรมการประจำฝ่ายต่าง ๆ ของการปฏิบัติธรรมกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหากาฬ คุณงกโร ได้ศึกษาเรื่อง "ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมจริยธรรมแก่เยาวชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี" พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ ๑๗ ปี มีระดับการศึกษา ม. ๖/ปวช. ที่เยาวชนเคยเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์คือ ด้านกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา จำนวนร้อยละของเยาวชนที่เคยได้รับการอบรมตามบทบาทของพระสงฆ์ ด้านกิจกรรมทางพระพุทธศาสนามากที่สุด และความถี่ในการทำกิจกรรมมีจำนวน ๕-๑๐ ครั้งต่อปี ความคิดเห็นของกลุ่มเยาวชนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการอบรมทางจริยธรรม คือ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการเผยแผ่ธรรม ด้านการให้การศึกษา ด้านการให้ความรู้ด้านการปกครอง และด้านสาธารณูปโภคและระบบนิเวศ พบว่า กลุ่มเยาวชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการอบรมทางจริยธรรม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม

^๕ พระสมคิด ศรีบุรณ์, “ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของพระสงฆ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ในเขตอำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๔๙).

สถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ พบว่า ที่มีเพศ อายุ อาชีพ การศึกษาและรายได้ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตวัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ พระมหาประสิทธิ์ สระทอง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของพระสงฆ์ในอำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของพระสงฆ์ในอำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อจำแนกตาม พรรษา ตำแหน่งทางคณะสงฆ์ และระยะเวลาในการปฏิบัติงานทั้งในและนอกชุมชนต่างกัน มีบทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของพระสงฆ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนอายุ ระดับการศึกษาแผนกธรรม ระดับการศึกษาแผนกบาลี และระดับการศึกษาแผนกสามัญต่างกัน มีบทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของพระสงฆ์ไม่แตกต่างกัน^๖

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ๑) ควรนำผลการวิจัยไปปรับปรุง และพัฒนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ๒) ควรนำผลการวิจัยไปพัฒนา และวางแผนในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิต
- ๓) ควรจัดทำเป็นแผนปฏิบัติ หรือแผนฝึกอบรมให้กับหน่วยงานต่าง ๆ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปปฏิบัติ

- ๑) ผลการวิจัยสามารถนำไปพัฒนาความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตในวัดต่างๆ ในเขตอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี
- ๒) หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรนำผลวิจัยนี้ไปพัฒนาให้สอดคล้องกับองค์กรที่ตนเองรับผิดชอบได้
- ๓) ควรทำเป็นคู่มือในการพัฒนาความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- ๔) ควรศึกษาในเขตพื้นที่อื่น เพื่อประโยชน์ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

^๖ พระมหาประสิทธิ์ สระทอง, “บทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของพระสงฆ์ในอำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาชุมชน), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๘).

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- ๑) ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของวัดต่างๆ ในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อให้ทราบข้อมูลที่ครอบคลุมและใกล้เคียงมากขึ้น
- ๒) ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของวัดต่างๆ ในพื้นที่ใกล้เคียงหรือต่างจังหวัด เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างกัน และนำไปสู่คุณภาพชีวิตของบุคคลชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- ๓) ควรมีการนำผลการศึกษาที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับวัด สถานที่ปฏิบัติธรรม หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์